

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**DIDÀCTICA DE LES CIÈNCIES
SOCIALS**

Coordinació: LLONCH MOLINA, NAYRA

Any acadèmic 2020-21

Informació general de l'assignatura

Denominació	DIDÀCTICA DE LES CIÈNCIES SOCIALS			
Codi	100876			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (R 2018) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	4	OBLIGATÒRIA	Presencial
	Grau en Educació Primària (R 2018)	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	5		4
Coordinació	LLONCH MOLINA, NAYRA			
Departament/s	DIDÀCTIQUES ESPECÍFIQUES			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores classe presencial (a data de 14 de febrer de 2021, es preveu una docència 100% virtual). Ens atindrem en tot moment a les indicacions i mesures que prengui la UdL i la FEPTS. 90 hores treball autònom de l'estudiant			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Distribució de crèdits	Nayra Llonch Molina 3,9 ECTS Clara López Basanta 4 ECTS Professor/a pendent assignació 9,9 ECTS Jesús Sauret Vidal 8 ECTS			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
LLONCH MOLINA, NAYRA	nayra.llonch@udl.cat	3,9	Sol·licitar per escrit a nayra.llonch@udl.cat
LÓPEZ BASANTA, CLARA INMACULADA	clara.lopez@udl.cat	4	Sol·licitar per escrit a clara.lopez@udl.cat
PARISI MORENO, VERÓNICA	veronica.parisi@udl.cat	9,9	Sol·licitar per escrit a veronica.parisi@udl.cat
SAURET VIDAL, JESÚS	jesus.sauret@udl.cat	8	Sol·licitar per escrit a jesus.sauret@udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

La programació de l'assignatura és flexible i adaptable a les particularitats dels grups classe i de coordinació amb altres assignatures, així com a les circumstàncies derivades de l'evolució de la pandèmia de malaltia per coronavirus 2019-20.

Si les circumstàncies són favorables, es contempla la realització de sortides a diversos espais d'aprenentatge.

Aquesta assignatura es desenvolupa a 3r curs del grau d'Educació Primària en els grups de Tarda, Dual i Bilingüe, i a 4t curs del doble grau en Educació Infantil - CAFE; per tant, està subjecta a les particularitats de calendari i organitzatives de cada grup.

Informació sobre la transmissió i l'enregistrament de dades personals dels docents i dels estudiants de la Universitat de Lleida arran de la participació de docència en instal·lacions de la UdL i a distància

Durant el transcurs de l'assignatura es pot transmetre, enregistrar i usar la imatge, la veu o, si s'escau, l'entorn físic triat pels docents i pels alumnes, amb l'objectiu d'impartir la docència en instal·lacions de la UdL o a distància. D'acord amb la normativa UDL, aquestes dades personals s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura. En particular, l'enregistrament compleix les funcions següents:

- Oferir la possibilitat d'accedir als continguts en línia i, si s'escau, a mode de formació asíncrona.
- Garantir l'accés als continguts als estudiants que, per raons tecnològiques, personals o de salut, entre d'altres, no hi hagin pogut participar.
- Constituir un material d'estudi per a la preparació de l'avaluació

Resta absolutament prohibit l'ús de les dades transmeses i dels enregistraments per a altres finalitats, o en àmbits aliens al Campus Virtual, on romandran arxivats, de conformitat amb la política de propietat intel·lectual i industrial de tots els continguts inclosos en webs propietat de la UdL.

En cas que n'hi hagin, els enregistraments es conservaran durant el temps que estipuli el professorat que imparteix l'assignatura, d'acord amb criteris estrictament acadèmics, i seran eliminats al final del curs acadèmic actual.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Dotar els/les alumnes de coneixements i habilitats per ensenyar ciències socials (CS).
- Ajudar a desenvolupar un pensament crític respecte a l'ensenyament de la matèria.
- Aprendre a preparar activitats d'ensenyament aprenentatge en CS.
- Obtenir coneixements útils sobre les CS i la Història en particular.
- Aprendre i experimentar alguns mètodes de la disciplina històrica.
- Familiaritzar els/les alumnes amb la didàctica de les fonts del passat.
- Dissenyar, crear i dinamitzar un museu virtual col·laboratiu per treballar el potencial educatiu de les fonts.
- Mostrar la inter i transdisciplinarietat de les CS.

Competències

Competències específiques de l'assignatura:

- Conèixer el currículum de primària relatiu a l'àrea de medi social i cultural i treballar-lo transversalment a la resta d'àrees.
- Aprendre a valorar la importància de l'ensenyament de les Ciències Socials en el període dels 6 als 12 anys.
- Comprendre i saber explicar contextos socials, culturals, econòmics, polítics, ideològics i tecnològics del present i del passat.
- Aprendre a valorar la importància del llegat cultural i patrimonial del passat i fomentar-ne el seu respecte als alumnes.
- Fomentar el tractament crític de les fonts d'informació tant del passat com del present: objectuals, escrites, gràfiques, audiovisuals, etc.
- Aprendre a relacionar la història familiar amb la local i amb contextos més generals.
- Fomentar la importància del mètode històric.
- Comprendre, valorar i saber fer reflexionar sobre la importància dels canvis i les continuïtats i les causes i les conseqüències de fets i processos històrics.
- Emprar correctament la comunicació tant oral com escrita.

Competències específiques de la titulació:

- Conèixer les àrees curriculars de l'Educació Primària, la relació interdisciplinària entre elles, els criteris d'avaluació i el cos de coneixements didàctics a l'entorn dels procediments d'ensenyament i aprenentatge respectius.
- Dissenyar, planificar, i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin la igualtat de gènere, l'equitat i el respecte als drets humans que conformin els valors de la formació ciutadana.
- Col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social. Assumir la dimensió educadora de la funció docent i fomentar l'educació democràtica per a una ciutadania activa.
- Mantindre una relació crítica i autònoma respecte dels sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la labor docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
- Conèixer i aplicar a les aules les tecnologies de la informació i de comunicació. Destriar selectivament la informació audiovisual que contribueixi als aprenentatges, a la formació cívica i a la riquesa cultural. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten els col·legis d'educació primària i els seus professionals. Conèixer models de millora de la qualitat amb aplicació als centres educatius, fomentant la continuïtat entre els cicles i les etapes educatives de l'àmbit escolar i altres contextos socioeducatius, familiars i comunitaris, prestant especial atenció a les característiques que presenta l'entorn rural.

Competències generals de la titulació:

- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.
- Dominar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).
- Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, promoure els drets humans i els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics.
- Comunicar-se amb els diferents agents educatius de forma eficaç en els diferents escenaris educatius: a l'aula, amb l'equip docent i amb la comunitat educativa.
- Gestionar la informació adequada per al desenvolupament de les funcions pròpies de la professió. Saber

conèixer i comprendre la realitat social canviant que desenvolupa el seu treball educatiu. Reconèixer els canvis en la societat i saber evolucionar amb ells. Saber canviar.

- Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat. Adaptar les propostes d'aprenentatge a les evolucions culturals més significatives.

Continguts fonamentals de l'assignatura

L'assignatura s'estructura a partir de continguts fonamentals que en la pràctica s'adapten a les característiques de cadascun dels grups en els quals s'imparteix (Primària Bilingüe; Primària-CAFE; Primària Dual i Primària Tarda). Aquest índex de continguts és indicatiu i no correspon a temes tancats, ja que s'intentarà adaptar a les condicions i interessos del grup classe:

1. Les CS i la seva didàctica: un gran calaix de sastre
2. Ensenyar CS i història a través de necessitats i capacitats
3. Ensenyar a pensar històricament: ensenyar a través del mètode de les historiadores i de l'anàlisi de fonts primàries
4. Ensenyar a formular hipòtesis sobre el passat
5. Classificació de les fonts primàries i ensenyar que la història es fa amb les fonts
6. Els objectes ens parlen: anàlisi de fonts objectuals
7. Ensenyar el mètode inductiu a través de la didàctica de l'objecte i d'altres fonts
8. Ensenyar amb fonts orals
9. Ensenyar amb fonts visuals: pintures, escultures, fotografies...
10. Ensenyar amb fonts audiovisuals
11. Ensenyar amb fonts escrites
12. L'anàlisi crítica de les fonts
13. Interrogar els fets: les causes i els motius
14. Treballem l'espai i el temps: canvis i continuïtats
15. Trepitjar els escenaris del passat: ensenyar a través del patrimoni monumental, el paisatge, l'urbanisme...
16. Pandèmies de la història

Eixos metodològics de l'assignatura

Com ja s'ha fet esment, a data de tancament de la present guia docent, l'assignatura es realitzarà de manera 100% virtual i les metodologies indicades s'adaptaran a aquest format.

- Classes pràctiques
- Espais de debat
- Exposició oral del professorat
- Flipped classroom
- Seminaris d'experts
- Tallers pràctics
- Treball individual
- Treball en grup i col·laboratiu
- Tutories
- Sessions síncrones
- Sessions asíncrones
- Presentacions orals amb suport de noves tecnologies
- Visita a equipaments patrimonials (sempre i quan les circumstàncies i les mesures de seguretat i salut ho

permetin)

Pla de desenvolupament de l'assignatura

L'assignatura es desplegarà de la manera següent:

Setmanes 1-3 sessions i treball relacionats amb la introducció a l'assignatura i els continguts Les CS i la seva didàctica: un gran calaix de sastre; Ensenyar CS i història a través de necessitats i capacitats; Ensenyar a pensar històricament: ensenyar a través del mètode de les historiadores i de l'anàlisi de fonts primàries, i Ensenyar a formular hipòtesis sobre el passat.

Setmanes 4-6 sessions i treball relacionats amb els continguts Classificació de les fonts primàries i ensenyar que la història es fa amb les fonts; Els objectes ens parlen: anàlisi de fonts objectuals, Ensenyar el mètode inductiu a través de la didàctica de l'objecte i d'altres fonts, i El museu escolar com a contenidor d'objectes i altres fonts.

Setmanes 7-9 sessions i treball relacionats amb els continguts Ensenyar amb fonts orals, Ensenyar amb fonts visuals: pintures, escultures, fotografies..., Ensenyar amb fonts audiovisuals, i Ensenyar amb fonts escrites.

Els continguts L'anàlisi crítica de les fonts; Interrogar els fets: les causes i els motius, i Treballem amb l'espai i el temps: canvis i continuïtats seran latents al llarg de l'assignatura.

El contingut Trepitjar els escenaris del passat: ensenyar a través del patrimoni monumental, el paisatge, l'urbanisme..., es duria a terme **sempre i quan les circumstàncies al voltant de la situació derivada de la pandèmia de malaltia per COVID-19 ho permetin**.

Setmanes 6-15 sessions i treball relacionats amb el desenvolupament del projecte de l'assignatura (**el projecte iniciarà a gestar-se entorn la setmana 6**). Està previst que aquest sigui un **projecte d'innovació i millora de la docència que comportarà la creació d'un Museu Escolar Virtual col·laboratiu per documentar les vivències derivades de la pandèmia de malaltia per coronavirus de 2019-2020**.

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme a partir de 5/6 evidències. Tot i la naturalesa sempresencial de l'assignatura pel que fa al curs 2020-21, es tindrà en compte la implicació de l'alumnat al llarg del desenvolupament de l'assignatura.

Avaluació contínua*

Evidències individuals 40% - 60%

Evidències grupals 60% - 40%

Avaluació alternativa**

4/5 evidències totes de caire individual

Informació important relativa a l'avaluació:

*Per aprovar l'assignatura, la nota mitjana de les evidències individuals ha de ser igual o superior a un 5 sobre 10.

**Per aprovar l'assignatura, la nota mitjana de les evidències ha de ser igual o superior a un 5 sobre 10.

En compliment de la normativa d'avaluació i qualificació de la docència de la Universitat de Lleida, concretament a allò establert en el l'apartat 3/3.1/10, **el plagi (ja sigui de fonts de consulta o de treballs d'anys anteriors) comportarà el suspens de l'evidència i una qualificació de zero.**

Cap evidència d'avaluació és recuperable.

Totes les evidències d'avaluació hauran de ser presentades virtualment a l'apartat d'activitats del campus virtual o en l'espai del campus virtual que s'indiqui.

Constaran com a **NO PRESENTAT**:

- Les evidències presentades **fora del termini establert**.
- Les evidències que **no es presentin mitjançant el campus virtual**.

Les **fonts d'informació consultades** per a la realització de les evidències hauran de ser **apropiades** tant a la matèria com al nivell universitari, i s'hauran de citar i referenciar en format **APA 7a edició**.

Per avaluar les evidències, es tindrà en compte que **es segueixin les indicacions especificades per a cada evidència**, així com la **correcció lingüística i gramatical**, el **format** (portada, índex, paginació, etc.) i la **capacitat d'expressió, raonament i argumentació**.

Bibliografia i recursos d'informació

- AAVV (2004). Métodos para enseñar ciencias sociales: interacción, cooperación y participación. *Íber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 40.
- Bardavio, A, i González, P. (2003). *Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales*. Horsori.
- Cooper, H. (2002). *Didáctica de la historia en la educación infantil y primaria*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.
- Dean, J. (2009). *Ensenyar història a primària*. Zenobita.
- Falguera Garcia, E., Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2021). Del objeto a la poesía. La didáctica del objeto y la poesía visual de Joan Brossa. A M. Selfa Sastre, E. Falguera Garcia, i A. Martínez Ezquerro (Eds.), *Nuevos caminos para la lectura, la literatura y la comunicación* (pp. 53-60). Edicions de la Universitat de Lleida.
<https://tinyurl.com/4jm0a5c9>
- Fontana, J. (1982). *Historia: análisis del pasado y proyecto social*. Crítica.
- Gombrich, E. H. (2007). *Breve historia del mundo*. Península.
- Gordon, V. (2002). *Qué sucedió en la historia*. Crítica.
- Harari, Y. N. (2016). *Sapiens. Una breu història de la humanitat*. Edicions 62.
- Hernández, F. X. (2002). *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Graó.
- Livi, M. (2016). *Un largo viaje. Historia del mundo y sus habitantes en 12 etapas*. Pasado y presente.
- Llonch, N. (2016). La mediación educativa como condición sine qua non para la supervivencia del patrimonio y los museos. *Museos.es*, 11-12, 68-81. <http://www.culturaydeporte.gob.es/dam/jcr:8da30537-994b-4d85-b869-7071fdb560d1/mediacion-educativa.pdf>
- Llonch-Molina, N. (2017). Propuesta de modelo de enseñanza-aprendizaje de la historia en formación de maestros/as a través de la didáctica del objeto. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 15(1), 147-174.
<https://doi.org/10.4995/redu.2017.5994>
- Llonch-Molina, N., Gassol-Quílez, G., Berengué, I., Falguera, E., López-Basanta, C., Parisi-Moreno, V., Roger-Goncé, C., Romero, A., Sabaté, M., i Selfa, M. (2020). *Manual pràctic per a la catalogació dels objectes del museu escolar*. Universitat de Lleida. Institut de Ciències de l'Educació. <http://hdl.handle.net/10459.1/70074>
- Llonch-Molina, N., i Martín, C. (2014). Los códigos QR y su potencial como herramienta de educación patrimonial interdisciplinar en las aulas. Un modelo didáctico replicable. *Enseñanza y patrimonio: estado de la cuestión* (pp. 167-177). Universidad de Granada. <https://tinyurl.com/ybc64x69>
- Llonch-Molina, N., i Molina, E. (2012). Del desván a la escuela. Investigar la educación para la ciudadanía basada en el patrimonio: el aula como museo. A N. de Alba Fernández, F. F. García Pérez, i A. Santisteban (coords.), *Educar para la participación ciudadana en la enseñanza de las ciencias sociales*, vol. II (pp. 27-34). Díada i AUPDCS.

- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2016). Contribuciones a la didáctica de la Historia a través del método de análisis del objeto: como ejemplo... una 'vasulla'. *Panta Rei. Revista digital de ciencia y didáctica de la historia*, 12, 111-124. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2016/7>
- Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2018). Experiencia didáctica para la enseñanza de la historia contemporánea a través de las fuentes en Educación Superior. *Panta Rei. Revista Digital de Ciencia y Didáctica de la Historia*, 161-176. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2018/8>
- Llonch-Molina, N., Parisi-Moreno, V., López-Basanta, C., i Sauret-Vidal, J. (2020). Propuesta de creación de museos escolares virtuales para documentar las vivencias derivadas de la pandemia por covid-19. A E. Colomo-Magaña, E. Sánchez-Rivas, j. Ruiz-Palmero, i J. Sánchez-Rodríguez (Coords.), *La tecnología como eje del cambio metodológico* (pp. 523-526). UMA editorial. <https://riuma.uma.es/xmlui/handle/10630/19862>
- MHC. (s.f.). Campanya de participació ciutadana i recollida d'objectes. Memòries d'una pandèmia. Recuperat el 6 de juny de 2020, de https://www.mhcat.cat/esmhc/investigacion/recursos_proyectos/proyectos_de_investigacion/memories_d_una_pandemia
- Murphy, J. (2011). *Más de 100 ideas para enseñar historia: primaria y secundaria*. Graó.
- Parisi-Moreno, V. (2017). Viure la història: estratègies per treballar l'arqueologia a l'aula. *Guix: Elements d'acció educativa*, 434, 69-74.
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (en premsa). El museo escolar como recurso de enseñanza-aprendizaje de las Ciencias sociales en formación inicial de maestros. <https://tinyurl.com/ycvjm85f>
- Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (2020). Museo escolar, el gran olvidado en la didáctica de las ciencias sociales y demás áreas curriculares. A J. Prats, I. Sáez-Rosenkranz, i E. Barriga-Ubed (coords.), *Historia, patrimonio, arte y ciudadanía. Aportaciones desde la educación* (pp. 529-539). Uno Editorial. <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/170576>
- Parisi-Moreno, V., Llonch-Molina, N., i Selfa, M. (2020). Information Literacy Instruction in Early Childhood Education: The School Museum. *Literacy*. <http://dx.doi.org/10.1111/lit.12238>
- Parisi-Moreno, V., Selfa, M., & Llonch-Molina, N. (2019). Bibliotecas escolares, museos escolares y competencia informacional: una propuesta de trabajo interdisciplinar en la formación de maestros de educación infantil. A S. Alonso, J. M. Romero, C. Rodríguez-Jiménez, y J. M. Sola (Eds.), *Investigación, innovación docente y TIC: nuevos horizontes educativos* (pp. 1872-1882). Dykinson.
- Pluckrose, H. (1993). *Enseñanza y aprendizaje de la historia*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.
- Prats, J. (coord.) (2011). *Didáctica de la Geografía y la Historia*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.
- Prats, J. (coord.) (2011). *Geografía e historia: investigación, innovación y buenas prácticas*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.
- Prats, J., i Santacana, J. (2001). *Enseñar Historia: Notas para una didáctica renovadora*. Junta de Extremadura.
- Prats, J., i Santacana, J. (2011). ¿Por qué y para qué enseñar Historia? A L. F. Rodríguez, i N. García (coords.), *Enseñanza y aprendizaje de la Historia en la Educación Básica* (pp. 18-68). Secretaría de Educación Pública. http://www.ub.edu/histodidactica/images/documentos/pdf/ensenanza_aprendizaje_historia_educacion_basica.pdf
- Rivero, P., i Trepát, C. (2010). *Didáctica de la Historia y multimedia expositiva*. Graó.
- Santacana, J., i Llonch, N. (2012). *Manual de didáctica del objeto en el museo*. Trea.
- Trepát, C., i Comes, P. (2000). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Graó.
- Thwaites, A. (2009). *Conocimiento del entorno. 100 ideas para descubrir, comprender, experimentar, interaccionar y comunicarse con el mundo*. Narcea.
- Vayne, J. (2010). *Wonderful things. Learning with museum objects*. The Museum of Barnstaple & North Devon.

ALTRES RECURSOS D'INFORMACIÓ

DIDÀCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES Y TIC: <http://diegosobrino.com/>

DIDÀCTICA DEL PATRIMONI CULTURAL: <http://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com.es/>

EDUCAGUIA: <http://www.educaguia.com/historia.asp>

GEOGRAFÍA E HISTORIA. RECURSOS EN INTERNET: <http://perso.wanadoo.es/gesu/>

HISTODIDÀCTICA: <http://www.ub.edu/histodidactica/>

MUSEU DE LA VIDA CONFINADA. Objectes i imatges d'un confinament, curs 2020-2021:
<https://objectespandemics.wordpress.com/>

PANDEMIC OBJECTS: <https://www.vam.ac.uk/blog/pandemic-objects>

PROYECTO CLÍO. HACER HISTORIA EN LA HERA DIGITAL: <http://clio.rediris.es/>

RECURSOS WEB 2.0 PARA CIENCIAS SOCIALES: <http://reenciso2.blogspot.com/2010/11/unidad-didactica-sobre-la-litosfera.html>

.XTEC XARXA TELEMÀTICA EDUCATIVA DE CATALUNYA: <http://www.xtec.cat/recursos/socials/index.htm>